

ดาบเชียงใหม่

เรื่อง : วิลักษณ์ ศรีป่าซาง

ภาพ : อัคเดช เพ็ชฌ์เพชร

เชียงใหม่ หัวใจล้านนาขามนี้ ึงดงามด้วยดวงดอกไม้ ดอกไม้บอกหนาวคือกำสะลองดอกขาวก็ลาเวียงไปแล้ว จากนั้นดอกไม้ฝรั่งสั่งเม็ดเข้ามาปลูกก็จะบานหวานเมืองบานงาม จนเกินพอดีหลากสีแต่ไร้กลิ่น ล่วงลำดับมาถึงฤดูออกแล้ง เดือนกุมภาพันธ์ ท้องกวาวไม้ประจำเมืองเชียงใหม่แถวๆเชิง ดอยสุเทพบานห่มดินแต่งสีซึ่งสัมพันธ์กับจังหวัดงามอย่างหมองๆ เหมือนคนจะจากลาช่วงปิดเทอม ส่วนพะยอมต้นใหญ่ออก ดอกขาวพราวกิ่งเช่นกัน พอลมแล้งโชยอ่อนกลีบพะยอมร่วง พรวราวกับฝนหมอกดอกเหมยมาปกโลก ดงพะยอมเคยอยู่ ตรงตลาดต้นพะยอมหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บัดนี้กลิ่น หอมอ่อน ๆของพะยอมร้างหาย กลายเป็นกลิ่นแคบหมูใส่อ้าว ไปหมดสิ้น เชียงใหม่มีความงามในความสงบ แต่ทั้งผู้มาเยือน และผู้อยู่อาศัยบางคนกลับดลใจหาความอีกทีก็ถกถกถกถก

ข้อเขียนตอนนี้จะว่าด้วยเรื่องอาวุธเป็นอาวุธโบราณล้ำ สมัยเป็นดาบใหม่ทำมือและได้ชื่อว่าเป็น ดาบเชียงใหม่ ซึ่ง หมายถึงหัวใจคนกริบของคนเชียงใหม่มานำเสนอ ดาบเชียงใหม่มิได้หมายถึงพระแสงราชศัสตราประจำเมืองหรือดาบฝึก หุ้มทองของพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ที่ถวายพระธาตุศรีจอมทอง ดาบดังภาพที่ปรากฏนี้ทำขึ้นเมื่อวานขึ้นนี้เอง เป็นดาบ ที่รวมเอาหัวใจของคนรักดาบหลายๆคนมาหลอมกัน ดังจะ บอกกล่าวต่อไปนี้

หลายปีมาแล้วผู้เขียนสนใจเรื่องดาบและเขียนหนังสือ

เล่มหนึ่งในชื่อ ดาบเมือง ที่ใช้ชื่อนี้จะให้หมายถึงดาบโบราณ ที่พบเห็นโดยทั่วไปในล้านนาคนชอบดาบมักจะเรียกดาบตาม ลักษณะและแหล่งที่ผลิต เช่น ดาบเมือง ดาบไทย ดาบจีน ดาบ ฝรั่ง ดาบญี่ปุ่น ส่วนดาบเมืองจะเป็นดาบของคนลำพูนลำปาง อุดรติดก็แล้วแต่ แต่เท่าที่ผู้เขียนได้ศึกษามาพบว่าดาบเหล็ก หลอมโบราณฝักงามด้ามสวยมักเป็นของชนชาวไทยใหญ่ ส่วน ดาบที่ทำขึ้นในสมัยสงครามโลก (สำนวนนี้หมายถึงมีอายุไม่ เกิน 50-60 ปี) ในดาบมักเป็นเหล็กหลอมจากโรงงานฝรั่ง ถือเป็นดาบอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน โดยเฉพาะที่หมู่บ้านขามแดง ลำปาง ทำขึ้นเพื่อใช้งานจีปาดะ ตั้งแต่พื้นคนจนถึงพื้นหญ้าป่า เข็มหรือตัดอ้อยตามการสั่งซื้อของคนต่างภาค บางครั้งเป็น สินค้าส่งออกไปไกลถึงหลวงพระบาง ส่วนจะเป็นดาบที่ใช้รบ สู้ช่างในหนังจักร ๆวง ๆหรือเป็นของทหารชาญศึก ผู้เขียน ก็ตอบไม่ได้ ด้วยว่าไม่เคยเห็นกับดาได้แต่ฟังคำเล่าลือกับ คำนาน

เรื่องดาบเชียงใหม่นี้ อาจารย์บุญคงพ วรอุไร หรือครูโจ อาจารย์สอนดนตรีและนักดาบแห่งมหาวิทยาลัยพายัพเชียงใหม่ มีดำริทำดาบเล่มใหม่ให้ปรากฏแก่สายตาชาวดาบก็เนื่อง จากดาบโบราณนั้นหายากและแพงค่า ครูโจจึงเรียนปรึกษาพ่อ คุณบุญดั้นหรือโกเนี้ยวช่างตีดาบฝีมือเอกแห่งสำนักขามแดง ลำปาง พ่อครูสนองใจอย่างอาจารย์คิด อยากรู้ได้แบบใดก็เอา ตัวอย่างมา หากไม่มีงานดาบขามูไรที่พ่อครูถนัด เพียงสัปดาห์

เดียวก็ได้ดาบดาบใหม่ใช้เหล็กอย่างดีจากเมืองฝรั่งจะเอาคุณภาพใดก็ได้ตั้งใจนึก แล้วก็ใส่ฝักใส่ด้ามนำกลับมาเชียงใหม่ ตีมาหลายเล่มก็ปล่อยทิ้งร้างค้างเรือนอยู่เนิ่นกาลจนในที่สุดควร

จะแต่งห้องโถงคางม ผู้เขียนจึงอาสาเข้ามาดำเนินการ ตีดาบทำด้ามทำฝักไม่ขาดหรือ ผักเป็นไม้เนื้ออ่อนสีขาวนวลส่วนด้ามก็เป็นไม้สักคาดหวายแน่นหนาแต่ดูอย่างไรก็ไม่เข้มแข็ง ครั้นจะทำให้เก่าเลียนแบบของโบราณก็โทกจะทำอย่างไรให้ดูงาม อาจารย์ใจฝักให้ผู้เขียนคิดต่อ

ช่างเงินย่านวัวลายเชียงใหม่ที่มีมือราวฟ้าवाद แต่ถนัดเรื่องตีพานขันน้ำหรือสลุงหลวงรวมทั้งบรรดากำไลสายสร้อย ส่วนจะให้หุ้มฝักและด้ามดาบนั้นยากยิ่งยากที่ช่างเงินจะเข้าใจ ด้วยว่าไม่มีต้นแบบให้เห็น จนในที่สุดได้พบช่างเงินฝีมือดี เข้างานได้ เขาชื่อ สุรพงษ์ แสงปลูก ช่างเงินแห่งสำนักวัดศรีสุพรรณย่านถนนวัวลาย เธอขยับก้อนเกาะลายได้อย่างใจนึก แต่ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจเรื่องดาบสามปีกว่า กว่าจะได้ ดั้งเห็น ศิลปินในตนก็ลั่นทะเล็ก ศิลปะจากผลงานก็ปานกัน หน้าทีของผู้เขียนคือหาภาพดาบเก่ามาเป็นแบบ หลายงาน ๆ พร้อมร่างแบบพอดูได้ และหาเงินสด ๆ ค่าทำ

ดาบที่ครูใจนำมาเป็นตัวอย่างให้โกเหนี่ยวตินั้นเป็นดาบไซ้อ่างนักรบโบราณ เหล็กหนาน้ำหนักดีฝักใหญ่ด้ามหลวง จึงไม่แปลกใจที่ค่าเงินค่าแรงจะหนักตาม ทำเล่มหนึ่งต้องหยุดถอนหายใจไปหลายเดือน ฝักใหญ่ใช้แถบเงินคาดก็งามแล้วที่

เหล็กก็หุ้มผ้าอย่างดาบชาวหลวงพระบาง

ดาบเชียงใหม่เล่มใหม่นั้นงามนักฮึกเหิมเมื่อได้เห็นองอาจเข้มขรมเมื่อสัมผัส หากกล้าเมื่อกระชับจับ และคงฝั่งผายเมื่อวางมาดชาตินักรบ แต่อาจจะข่อยเจียมเจียมเมื่อแม่บ้านรู้ราคาค่าทำ

ดาบเชียงใหม่ ถึงแม้จะเป็นของใหม่หากแต่เต็มใจคนรักของเก่าได้ระดับหนึ่ง เป็นดาบ สามฝายฟ้า ข้ำสามเมือง คนคิดอยู่เชียงใหม่ คนคืออยู่ลำปาง คนป่าขางลำพูนสร้างไว้คู่เวียงจิงขอฝากไว้ให้คนได้เวียงฟ้าได้ชื่นชมสโมสรนัส แลเนอ. (ขอขอบคุณ ทิพิธกัณท์ “เอือนชายหาญเสสะเวช” สวนพฤกษศาสตร์ทิวชด ดอยสะเก็ดเชียงใหม่ ที่เอื้อเฟื้อภาพ)

1. ศิลปินช่างเงินหุ้มดาบฝีมือดี สุรพงษ์ แสงปลูก
2. ดาบเชียงใหม่ ค้างดาบฝีมืองานไม้ของศิลปินนิวัตร แปงคำมูล
3. ลายละเอียดด้ามและปลอกกรัดฝักดาบเชียงใหม่
4. ดาบหุ้มเงินใหม่ ใบดาบเก่า
5. ดาบเชียงใหม่ กับดาบหุ้มเงินและคาดเงิน
6. ลวดลายด้ามดาบแบบต่างๆ
7. ดาบปลายบัว อ.บุญคง วรอุไร คัดแบบฝีมือนิรมิตใบดาบ โดยพ่อครูบุญตัน (โกเหนี่ยว) แห่งบ้านขามแดง ลำปาง